

NOTĂ

privind alternative de politică economică în vederea obținerii finanțării externe prin acordul Stand-by cu Fondul Monetar Internațional

Negocierile începute în primăvara anului 1993 cu Fondul Monetar Internațional s-au dovedit a fi cele mai dificile din cele de după 1989, fapt care explică întârzierea semnării acordului Stand-by și, în concluzie, lipsa finanțării externe pe tot parcursul acestui an.

Dificultatea acestor negocieri se explică prin două cauze esențiale:

- a) acceptarea de către partea română în acordul semnat în 1992 a unor criterii de performanță prea ambițioase care nu erau în concordanță cu situația concretă a economiei reale și a posibilităților ei previzibile de dezvoltare;
- b) inexistența unei politici economice coerente capabile, în perioada imediat următoare semnării acordului din 1992, să conceapă și să aplice un pachet de măsuri apt de a asigura îndeplinirea criteriilor de performanță.

Astfel, la reluarea negocierilor din primăvara-vara anului 1993 actualul guvern s-a aflat în situația de a discuta criteriile de performanță acceptate de către negociatorii guvernării precedente dar pentru a căror îndeplinire aceștia - din motive obiective sau subiective - nu au acționat corespunzător. Astfel, se poate menține faptul că negociatorii guvernării precedente au acceptat un nivel al bugetului și al deficitului corespunzător unei posibile situații de stopare a declinului economic încă din 1992 (varianta creșterii zero), un nivel al inflației care nu ținea seama de efectele inevitabile ale aplicării măsurilor de introducere a TVA, a eliminării subvențiilor și a corelării prețului energiei cu prețurile mondiale, și-au luat angajamente nerealiste în direcția restructurării industriale și izolării unităților economice ineficiente, fără posibilități de adaptare pe piață.

În aceste condiții, se poate afirma că de la reluarea negocierilor din primăvara lui 1993 până la negocierile de la Washington din septembrie a.c. actualul guvern și Banca Națională au fost nevoite să accelereze extrem ritmul aplicării unui set de măsuri și politici economice menite să conducă la îndeplinirea unor criterii de performanță incluse în precedentul acord. Astfel, la negocierile din septembrie de la Washington, delegația română a putut demonstra că:

- a) declinul economic are tendința de stopare, remarcându-se trendul pozitiv al dinamicii producției industriale, agricole și a exporturilor;
- b) s-a întărit disciplina financiară și a scăzut, în mod relativ, ponderea arieratelor;
- c) s-a stabilit un nivel al deficitului bugetar în concordanță cu criteriile de macrostabilizare și cu limitele admise de către FMI;
- d) s-au luat măsuri eficiente de politică monetară și de credit;

c) s-a avansat în direcția restructurării industriei și izolării unităților neperformante.

La negocierile din septembrie a.c. atât Banca Mondială cât și Fondul Monetar Internațional au considerat că toate criteriile de performanță au fost îndeplinite, remarcându-se angajamentul ferm al actualului guvern pe calea reformei ca și sporirea capacității sale operaționale, dat fiind progresul rapid înregistrat în acest sens pe scurta perioadă de timp de la oprirea negocierilor (iulie a.c.) până la data reluării lor (septembrie a.c.).

Singurul element care a mai rămas în discuție este situația balanței de plăți a României. Aceasta este în deficit atât la sfârșitul anului cât și ca prognoză pentru anul viitor. (La 30 septembrie 1993 balanța comercială avea un deficit de 908 milioane dolari agravat de creșterea obligațiilor ce ne revin din serviciul datoriei externe de 140 mil. dolari pe trimestrul IV a.c.)

În concepția experților FMI, singura posibilitate pe care România o are pentru echilibrarea balanței de plăți este promovarea imediată a exporturilor prin devalorizarea leului până la nivelul la care cererea și oferta de valută s-ar echilibra prin liberalizarea ratei de schimb ca urmare a stabilirii acesteia pe relații de piață valutară.

Guvernul și Banca Națională apreciază că liberalizarea imediată a ratei de schimb nu ar da rezultatele scontate de către FMI datorită restrîngerii accentuate a piețelor de export, a relativei rigidități de care dă dovadă sortimental și calitativ producția restrînsă de export ca și datorită faptului că ceea ce am câștigat la export am pierde la import, știut fiind faptul că pentru a exporta, România are nevoie de un import masiv de energie și materii prime. Mai mult, apreciem că liberalizarea imediată a ratei de schimb ar avea efecte sociale grave prin ridicarea - la început de iarnă - a prețurilor cu amănuntul la căldura casnică și produsele de via vital. Datorită acestor considerente, în negocierile de la Washington, delegația română a prezentat o variantă de echilibrare a balanței de plăți prin liberalizarea graduală a ratei de schimb acompaniată de un complex și ferm set de măsuri financiare și monetare menite atât să pregătească momentul trecerii la o adevărată piață valutară cât și atenuării efectelor negative pe care liberalizarea ratei de schimb le va avea pe plan social. Trebuie menționat că deși este concepută în concordanță cu situația reală a economiei și societății românești, varianta propusă de către guvern și BNR nu poate evita introducerea unor măsuri de austeritate bugetară și de mari eforturi pe linia restructurării economiei și disciplinei financiare. Din acest punct de vedere se cere precizat cu claritate faptul că deși varianta propusă de România este mai realistă și mai apropiată de posibilitățile concrete ale economiei și gradul de suportabilitate al populației, ea impune totuși mari eforturi atât în planul introducerii unor măsuri economice ferme cât și în planul asigurării protecției sociale. Din acest motiv se cere ca opțiunea pentru încheierea acordului cu FMI să beneficieze de un permanent suport politic. (Atât varianta liberalizării generale cât și cea a liberalizării imediate sunt prevăzute, în detaliu, în continuarea acestei note).

În perioada eforturilor deosebite pe care trebuie să le depunem în plan economic și social pentru aplicarea prevederilor incluse în viitorul acord Stand-by cu FMI, guvernul și BNR apreciază că încheierea acestui acord este absolut

necesară, nefiind de dorit întreruperea relațiilor FMI cu România. În situația în care acordul nu ar fi încheiat, efectele economice și sociale ar fi extrem de grave. În sinteză, aceste efecte pot fi grupate astfel:

1. Reducerea drastică a finanțării externe

Lipsa unui acord cu Fondul Monetar Internațional n-ar însemna numai sistarea finanțării din partea acestui organism internațional, ci și blocarea celorlalte surse de finanțare externă, ceea ce se va reflecta imediat în reducerea drastică (cel puțin 20%) a importurilor, cu efecte negative asupra nivelului de trai al populației.

Prelungirea actualelor negocieri cu Fondul Monetar Internațional și incertitudinea cu privire la rezultatele acestor negocieri au determinat deja intrarea în expectativă a altor surse de finanțare externă a României, atât a celor deja activate cât și a celor potențiale.

Astfel, agențiile guvernamentale Hermes (Germania) și Coface (Franța) care acopereau împreună cca. 90% din finanțarea acordată de guvernele occidentale României, au suspendat liniile de credite angajate, în așteptarea rezultatelor negocierii între Fondul Monetar Internațional și România.

Nefinalizarea acordului cu Fondul Monetar Internațional va diminua considerabil atât obținerea de credite externe de pe piața internațională privată, cât și influxurile de investiții străine directe în România.

2. Tensionarea fluxurilor valutare ale României

Începând cu anul 1994, pentru România devine scadentă plata unor credite externe primite în anii anteriori. Deoarece, în 1993, finanțarea externă primită de la organismele internaționale s-a situat la un nivel scăzut, ea a fost suplinită prin apelul la credite bancare pe termen scurt. Rambursarea acestor credite, adăugată ratelor scadente la creditele pe termen mediu și lung primite în perioada 1990-1992, va totaliza, în 1994 circa 800 milioane dolari.

În aceste condiții, România va fi confruntată cu dificultăți sporite de asigurare a disponibilităților valutare cash pentru plata obligațiilor externe. Lipsa acestor disponibilități nu va putea fi suplinită nici pe seama rezervelor oficiale ale țării și nici prin ajustarea forțată a balanței comerciale.

În prezent, rezervele valutare oficiale aflate la dispoziția Băncii Mondiale a României se ridică la cca. 100 mil. dolari.

3. Declinul economic și scăderea nivelului de trai al populației

Lipsa resurselor de finanțare externă va afecta într-o măsură însemnată importurile pentru producție și investiții (cca. 700 mil. dolari) care se va reflecta în:

- scăderea PIB-ului în 1994 cu cca. 10 puncte procentuale;
- creșterea ratei șomajului de la cca. 9,8% în 1993 la 15,5% în 1994;
- scăderea nivelului de trai al populației față de situația actuală cu 9-10% într-o primă etapă și cu cca. 15% în 1994;

- creșterea deficitului bugetar cu cca. 20,0%.

În măsura în care nu se vor aplica măsuri deosebite de austeritate în utilizarea fondurilor valutare și bugetare, respectiv nu se va realiza o echilibrare a balanței comerciale și a bugetului de stat prin forțe proprii, la cele de mai sus se adaugă și creșterea inflației din cauza adâncirii dezechilibrelor economice, concomitent cu reducerea credibilității internaționale.

4. Pierderea avantajelor economice obținute prin acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate și a altor deschideri politice internaționale.

În absența acordului cu Fondul Monetar Internațional, România nu va dispune nici de mijloacele material-financiare și nici de credibilitate necesare funcționării deschiderilor politice pe care le-am obținut recent. Acordul cu Fondul Monetar Internațional are - pe plan extern - "rolul de garant" al viabilității și realității politicii economice promovate de statul respectiv, fiind un factor de maximă importanță în procesul de stimulare a unor relații economice bilaterale sau la nivelul grupului G-24. Se cere subliniat și faptul că Ungaria, Cehia, Slovacia, Polonia și Republica Moldova au semnat acordul, Bulgaria fiind într-un stadiu avansat de negocieri.

Opțiuni privind încheierea acordului Stand-by

Opțiunea A: Varianta I

Mentținerea temporară a regimului valutar actual și mișcarea cursului de schimb al leului în ritmul inflației, măsurată prin indicii prețurilor de consum, concomitent cu aplicarea unui pachet de măsuri destinat să echilibreze cererea și oferta de valută pe piața oficială, având ca efect indirect reducerea și dispariția decalajului față de cursul implicit de la băncile comerciale (piața gri).

Premise și condiționalități

a) În domeniul fiscal, asigurarea condițiilor pentru limitarea deficitului bugetar la maxim, 4,8% din PIB în anul 1993 și 3,5% din PIB în anul 1994.

b) În domeniul politicii veniturilor salariale ar fi avut în vedere:

- indexarea cu minimum 50% din creșterea prețurilor de consum a salariilor funcționarilor publici sau creșterea mai accentuată a salariilor nominale pe seama reducerii numărului personalului din acest sector;

- indexarea cu minimum 50% din creșterea prețurilor de consum a salariilor personalului societăților comerciale și regiilor autonome; salariile individuale pot crește suplimentar pe seama creșterii productivității muncii și a volumului de activitate.

În aceste condiții s-ar putea realiza un obiectiv social important de menținerea puterii de cumpărare a salariului în condițiile reducerii numărului de personal și respectiv al creșterii ratei șomajului.

c) În domeniul monetar este necesar să se adopte un pachet de măsuri care să vizeze:

- controlul și reducerea inflației;
- diminuarea presiunilor asupra deprecierii cursului de schimb al leului;
- apropierea treptată a dobânzilor de niveluri real pozitive;
- deprecierea temporară a leului într-un ritm superior ratei inflației până la apropierea cursului oficial de cel al pieței gri din cadrul băncilor comerciale.

d) În domeniul restrucutrării și privatizării sunt necesare măsuri și acțiuni pentru consolidarea mecanismelor de alocare economică a resurselor și accelerarea ritmului de desfășurare a proceselor respective.

Efectul direct al politicii economice, fiscale și monetare se concretizează în:

- reducerea ratei inflației în 1994 la 65%, în comparație cu 250% în 1993;
- asigurarea realizării unui produs intern brut în 1994 cel puțin la nivelul din acest an.

Principalele măsuri și acțiuni de întreprins în cadrul variantei I.

a) În domeniul fiscal, pentru încadrarea în deficitul bugetar stabilit pe 1994 de 3,5% din PIB:

- ajustarea sistemului legislativ de impozite și taxe prin promovarea legilor referitoare la impozitul agricol, impozitul de profit, impozitele și taxele locale, accizele;
- reducerea în 1994 a unor cheltuieli bugetare care nu au caracter de strictă necesitate;
- extinderea sferei de aplicare a accizelor și al alte produse (autoturisme de oraș cu capacitate cilindrică peste 1600 mc., produse de parfumerie, aparate video, casetofone, camere de filmat, cuptoare cu microunde ș.a.) sau majorarea nivelului cotelor la unele din bunurile la care în prezent sunt instituite astfel de taxe (băuturi din import - țigări de lux), pentru limitarea importului la unele produse care nu sunt de strictă necesitate și pentru reducerea solicitărilor de valută ale agenților economici pentru procurarea acestora, în scopul asigurării îmbunătățirii balanței de plăți externe.

În ceea ce privește ajustarea sistemului de impozite și taxe, în condiții concrete se au în vedere următoarele:

- reactualizarea și modificarea impozitelor și taxelor locale și alte taxe cu bază fixă de impozitare. La impozitul pe clădiri se va actualiza baza de impozitare, avându-se în vedere valorile de circulație ale proprietăților imobiliare; se vor limita scutirile pentru locuințele cumpărate după 1989 și care au fost constituite din fondurile statului și se vor unifica cotele de impozit pentru persoane fizice și juridice;

- redimensionarea taxelor asupra mijloacelor de transport în funcție de cota inflației, precum și a impozitului pe terenurile din oraș;

- considerarea sistemului de impozitare a terenurilor agricole, ca urmare a expirării perioadei de scutire la impozitare a terenurilor intrate în posesie conform Legii fondului funciar. În acest sens se are în vedere instituirea impozitului pe veniturile obținute din cultivarea terenurilor agricole în funcție de natura terenului (arabil, grădini de legume, vii, livezi, ș.a.), de zona și categoria de fertilitate;

- reconsiderarea impozitului pe profit prin instituirea unui mecanism care să asigure o ajustare neutră în funcție de inflație a activelor și pasivelor societăților, limitarea scutirilor și redimensionarea cotelor.

b) În domeniul salarial, pe lângă măsurile prezentate în legătură cu indexarea sunt de avut în vedere limitări ale angajaților în sectorul public numai la structurile instituționale în formare sau la cele care contribuie direct la colectarea veniturilor bugetare și întărirea disciplinei financiare.

Este necesară promovarea unui proiect de lege prin care se propune perceperea unor impozite suplimentare pe anul 1994 pentru creșterea fondului de salarii la societăți comerciale cu capital majoritar de stat și la regiile autonome la care salariile se stabilesc prin negociere.

Pentru încadrarea în fondul de salarii astfel stabilit, creșterea salariilor individuale este posibilă prin reducerea numărului de personal sau prin creșterea corespunzătoare a volumului de activitate.

Aplicarea acestei legi începând cu 1 ianuarie 1994 va limita creșterea cheltuielilor salariale într-o mai mare măsură decât în anul 1993, deoarece Guvernul a stabilit să ia asemenea măsuri începând cu 1 mai 1993 iar până la această dată o serie de contracte colective de muncă la nivel de ramură și unitate au fost încheiate, iar prin Ordonanța nr.1/1993 a fost necesar să se corecteze fondul de salarii în funcție de rezultatele acestor negocieri.

Pentru sectorul public se are în vedere o mai bună corelare a evoluției salariului mediu cu cel din sectoarele economice.

c) În domeniul monetar:

- utilizarea dobânzilor la creditele de refinanțare prin licitație și prin overdraft (descoperit de cont) ca instrumente de limitare a excesului de masă monetară, care creează presiuni pe piața valutară, prin oferta mare de lei, concretizată în cerere de valută. În același timp, dată fiind importanța realizării obiectivelor politicii monetare, a respectării de către băncile comerciale a ratei rezervelor minime obligatorii, s-a instituit o corelație prin care nivelul dobânzii penalizatoare pentru neîndeplinirea rezervelor se va situa în permanență cu 10 puncte procentuale peste nivelul dobânzii de overdraft;

- decizia consolidării zilnice a soldurilor conturilor curente ale unităților teritoriale ale băncilor comerciale, deschise la sucursalele Băncii Naționale, în conturile curente ale centralelor băncilor comerciale, deschise la centrala Băncii Naționale a României. Scopul acestei măsuri a constat în îmbunătățirea controlului Băncii Naționale a României asupra lichidității totale din sistemul bancar, precum și în eliminarea unor anomalii în calculul dobânzilor pentru aceste conturi;

- asigurarea unei mai mari transparențe a pieței creditului prin publicarea dobânzilor practicate de băncile comerciale; făcând publice aceste date, Banca Națională a României pune la dispoziția clienților băncilor comerciale informațiile necesare pentru o mai activă negociere a dobânzilor la depozite, ceea ce conduce, în final, la protejarea economiilor în lei ale populației și agenților economici, evitând tendințele de creștere a economisirii în valută;

- garantarea creditelor de refinanțare acordate de Banca Națională a României, prin norme care să stipuleze concret: procedurile tehnice precum și aspectele juridice implicate de operațiunile de garantare; categoriile de active eligibile (ca gajuri) din punctul de vedere al Băncii Naționale a României; procente de luare în gaj pentru fiecare tip de activ; perfecționări conexe ale mecanismului de refinanțare;

- limitarea procentuală la băncile comerciale a surselor din sume în tranzit ale agenților economici în scopul accelerării plăților cu efect favorabil asupra blocajului financiar și al reducerii accesului la resurse de creditare incontroabile, atât prin volum cât și prin cost.

d) În domeniul valutar:

- canalizarea către piața valutară oficială a tuturor tranzacțiilor valutare prin:

- eliminarea excepțiilor de la regula prin care sunt interzise transferurile de valută între conturile diferitelor persoane juridice române (abrogarea art.22 din Normele privind organizarea și funcționarea pieței valutare bancare, Anexa nr.3 la Regulamentul privind efectuarea operațiunilor valutare);

- promovarea unui proiect de lege pentru înăsprirea sancțiunilor pentru neaducerea în țară a valutei rezultată din tranzacții internaționale;

- creșterea ofertei și descurajarea cererii pe piața valutară prin:

- reglarea pozițiilor valutare ale băncilor comerciale în scopul conformării cu prevederile Normelor de expunere valutară, ceea ce va duce la ofertarea de către aceste bănci a unor sume în dolari, spre vânzare;

- introducerea interdicției de cumpărare de dolari pe piața valutară pentru agenții economici care au plăți cu o vechime mai mare de 90 de zile restante către buget, furnizori și bănci;

- eliminarea discrepanțelor mari de curs la casele de schimb valutar prin introducerea obligativității, ca în cazul practicării de comisioane, nivelul acestora să fie identic la vânzare și cumpărare.

e) În domeniul stimulării exportului

- acordarea de facilități, în proporții sporite, în ceea ce privește dobânda aferentă creditelor pentru producția de export prin finanțare de la buget a diferenței dintre dobânda pieții și un minim stabilit în funcție de natura exportului (între 35-50%);
- acordarea de facilități similare pentru importurile destinate producției pentru export;
- asigurarea unui sistem de finanțare avantajos pentru producția cu ciclu lung de fabricație destinată exportului (nave, utilaje etc.);
- asigurarea unui sistem de finanțare avantajos pentru exporturile pe credit pe termen lung și mediu, inclusiv asigurarea riscurilor;
- examinarea posibilității acordării unor prime de export pentru produsele de export cu grad înalt de prelucrare;
- revigorarea activității reprezentanțelor din străinătate, inclusiv ambasadelor pentru promovarea tranzacțiilor economice externe;
- reglementări privind exporturile barter în vederea orientării acestora spre importuri strict necesare;
- reglementări privind exportul în comision și încasarea valutei de către producător;
- reducerea regimului de prelucrare de produse pentru export lohn;
- liberalizarea progresivă a exportului mărfurilor contingentate;
- creșterea nivelului cantitativ (valoric) a contingentelor rămase;
- susținerea de la bugetul statului a unei părți din cotele de participare la târguri și expoziții internaționale;
- susținerea de la buget a realizării de prototipuri și a proceselor de omologare a acestora pe piețele beneficiare.

f) Ajustarea instituțională și funcțională:

- eliminarea paralelismelor și coordonarea instituțiilor implicate în procesul de restructurare și accelerare a privatizării (FPS, ANP, ministere economice);
- controlul coordonat al Ministerului Finanțelor și Băncii Naționale a României pentru întărirea disciplinei financiare în aplicarea Legii nr. 76/1992, precum și a Ordonanței privind falimentul;
- legiferarea unui sistem de eliberare a garanțiilor guvernamentale în scopul restructurării economiei;

g) Efecte ale pachetului de măsuri fiscale:

- din ajustarea sistemului de impozite și taxe pentru venituri suplimentare, estimate la cca. 290,0 miliarde lei;
- din programe de restructurare a unor sectoare bugetare (învățământ, sănătate, acțiuni economice ș.a.) și reducerea personalului efectiv, influențe estimate la circa 120,0 miliarde lei.

h) Indicele mediu al prețurilor de consum poate ajunge în 1993 până la 350% față de 1992, cu o rată lunară a inflației de cca. 11%. Inflația acumulată pe anul 1993 (decembrie 1992 - decembrie 1993) ar putea ajunge la 280%.

În anul 1994 inflația cumulată va fi de 67% cu o rată lunară de circa 4,4%.
Producția industrială va înregistra în acest an o creștere lentă.

Condiții și consecințe social-politice intern și internațional

La opțiunea A - varianta I

Punerea în aplicare a măsurilor preconizate în varianta prezentată mai sus necesită printre altele și realizarea unui consens social. Pentru aceasta în negocierile cu sindicatele trebuie să se realizeze un acord asupra indexării salariilor în proporțiile amintite (50%), concomitent cu celelalte măsuri de creștere a productivității muncii și a ratei șomajului.

În cadrul programelor de protecție socială trebuie avute în vedere cu prioritate categoriile cele mai defavorizate:

- dezvoltarea sistemului de asistență socială, prin individualizarea ajutorului social bănesc, pentru cca. 10% din populație, aflată sub pragul sărăciei, în care scop se va prezenta un proiect de lege, în cursul lunii noiembrie 1993;

- implementarea unui nou sistem de asigurări sociale și pensii care să permită creșterea nivelului pensiei medii reale de la cca. 68,5% în prezent, la 75-78% începând cu 1995, comparativ cu octombrie 1990;

- activitatea utilizării fondului de șomaj pentru sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii în scopul creării de noi locuri de muncă, precum și pentru dezvoltarea calificării și recalificării șomerilor în domeniile cerute de piața forței de muncă (Proiect de lege aflat în Parlament).

Pe plan internațional, după admiterea în Consiliul Europei și acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate de către SUA, România are posibilitatea de a se impune ca partener egal în dialogul economic și politic internațional.

În concluzie, nevoia finanțării externe este obiectivă atât în sine, prin aportul substanțial de resurse, cât și prin îmbunătățirea imaginii și consolidarea credibilității României, prin confirmarea atașamentului la valorile economiei de piață și la exigențele reformei și tranziției în general.

Totodată, costurile sociale sunt mai reduse decât în ipoteza renunțării la finanțarea externă, care se prezintă în capitolele următoare. Prin aplicarea măsurilor proiectate costurile sociale sunt mai bine repartizate, ceea ce poate determina creșterea gradului de acceptabilitate socială a reformei. Într-un asemenea context premisele unei creșteri economice sănătoase se pot dezvolta alimentând resursele pentru creșterea nivelului de trai și speranțele de mai bine ale populației.

Opțiunea A - varianta a-II-a
Liberalizarea cursului de schimb înainte de luna decembrie
1993 (solicitată de FMI)

Premize, condiționalități

Liberalizarea cursului de schimb solicitată de FMI a se realiza înainte de luna decembrie 1993, presupune stabilirea nivelului ratei de schimb a leului la punctul de echilibru dintre crearea și oferta de valută cu eliminarea vârfurilor întâmplătoare, pentru satisfacerea într-o măsură cât mai mare a cererii. Se estimează că nivelul de echilibru al cursului ar putea ajunge, în luna decembrie 1993 la circa 1800 lei/dolar.

O asemenea variantă oferă posibilitatea aparentă a reducerii deficitului balanței comerciale și a echilibrării acesteia pe termen mediu, întrucât contribuie la creșterea exporturilor și reducerea importurilor. Comportă însă riscuri întrucât poate genera, în prima etapă, o inflație mai mare sau reducerea producției, dacă măsurile adiacente nu se materializează corespunzător.

Însă, în condițiile unor importuri și exporturi rigide avantajul creat exporturilor poate fi rapid anulat prin creșterea costurilor interne, ceea ce poate repune problema echilibrului macroeconomic în condiții mai puțin favorabile.

Din punctul de vedere fiscal, datorită șocului inițial determinat de creșterea cursului, deficitul bugetar efectiv ar putea depăși nivelul convenit cu FMI ajungând la circa 8% în 1994.

În luna decembrie 1993 rata inflației se va situa la circa 20% față de 4% cât a fost proiectat. În 1994, nivelul general al prețurilor va crește față de decembrie 1990 de 81 de ori în raport cu creșterea de circa 69 de ori în varianta 1.

În același context este de așteptat ca producția materială să marcheze un regres, cu deosebire în prima parte a anului.

În domeniile: **monetar, al restructurării și privatizării** măsurile prevăzute la varianta anterioară sunt convergente cu obiectivul prezentei variante.

În domeniul politicii veniturilor se impune eliminarea indexării salariilor nominale ca urmare a creșterii prețurilor; agenții economici își vor adapta politica salarială proprie, în raport cu posibilitățile financiare de care dispun. Pentru sectorul public, salariile vor fi actualizate periodic, în funcție de evoluția salariului mediu, din sectorul economic.

În mod necesar, reușita unui asemenea proiect presupune punerea în aplicare rapidă și integrală a pachetului de măsuri preconizate.

Acesta este în linii generale același ca în cazul variantei anterioare dar se impun fermitate și strictețe în aplicarea sa.

Pentru atenuarea tensiunilor sociale ar putea deveni, de neevitat, necesitatea acordării unor subvenții care să acopere integral creșterea prețurilor alimentare de bază și energiei și circa jumătate din creșterea prețurilor celorlalte produse.

Consecințe economice și social-politice interne și internaționale

În condițiile unui salt al cursului de schimb, prețurile și tarifele unor materii prime și servicii importante pentru consumul populației se vor majora cu creșterea integrală a acestuia, în virtutea angajamentelor anterioare de aliniere la nivelul prețurilor internaționale. Dacă, spre exemplu cursul ar ajunge la 1900 lei/dolar, prețurile în vigoare ale energiei electrice, gazelor naturale, țițeiului ar crește de 2,37 ori. Aceeași creștere ar fi necesară și pentru grâu și alte produse agricole, pentru care se impune menținerea parității cu prețurile mondiale.

Creșterea generală a prețurilor ar putea fi cu cel puțin 50 procente în luna decembrie superioară față de nivelul estimat și avut în vedere la calculul variantei rectificate a bugetului de stat.

Procesul de restructurare va fi accelerat dar cel puțin pe termen scurt șomajul ar putea consemna o creștere importantă (de la 9,2% în prezent la circa 15,5-16% în 1994).

Măsurile de activizare a fondului de șomaj ar impune o susținere financiară mai mare.

Șocul inițial puternic ar putea deteriora pentru cel puțin 3-4 luni, coincizând cu iama anului 1993-1994, echilibrul social.

În schimb, în urma aplicării unui asemenea program s-ar majora substanțial șansele încheierii rapide a acordului Stand-by cu toate consecințele favorabile pe plan internațional care ar decurge dintr-un asemenea act.

Concluzie:

Nevoia obiectivă de finanțare externă ar găsi un răspuns prompt. Costurile sociale inevitabile ar fi mai mari la început față de cele din varianta anterioară. Deși este posibil ca pe termen lung costurile să fie reduse, creșterea accentuată a acestora în timpul iernii și în perioada sărbătorilor de sfârșit de an, într-un climat social hipersensibil întreținut de eliminarea în acest an a subvențiilor la bunurile de consum, introducerea TVA, liberalizarea adaosului comercial și majorarea recentă a prețurilor la carne și lapte.

Se poate estima un grad mai mare de incertitudine, datorită necesității imperioase a aplicării într-un ritm accelerat a pachetului de măsuri și a unui program mai consistent de protecție socială orientat spre grupurile cele mai vulnerabile ale populației.